

נתניה: האם אסון במצוק הכורכר הוא רק שאלה של זמן?

קריסת מצוק הכורכר בנתניה לא הפתיעה איש. צוות מקצועי התריע בעבר כי המצוק נמצא בסכנת קריסה, והמליץ להשקיע בטיפול בו על מנת למנוע פגיעה בתיירות. מהנדס העיר: עשינו הכול כדי לטפל במצוק. המשרד להגנת הסביבה: מדובר בסכנת נפשות

זמן נתניה, זיו גולדפישר | 21/6/2011 12:38

פחות מחודש לאחר שמשרד הפנים דחה את הסתייגות נציג החברה להגנת הטבע בוועדה המחוזית מבנייה לאורך המצוק בנתניה, התאמת חששם של הארגונים הירוקים. חלק ממצוק הכורכר הסמוך למלון כרמל קרס בשבת האחרונה, ולמרבה המזל לא גרם לקרבנות בנפש.



המצוק בנתניה צילום: אסף פרידמן

קשה לומר שקריסת המצוק, שלאורכו מתכננים העירייה ומשרד התיירות לבנות מלונות במסגרת מיתוגה של נתניה כעיר תיירות, הפתיעה מישהו. היה ברור כי לאחר שחוברו לא מעט דוחות מקצועיים שעסקו בהגנה על רכס הכורכר, הקריסה הייתה רק שאלה של זמן.

זה אינו המקרה היחיד בתקופה האחרונה שמצוק כורכר לאורך חופי המדינה קורס. לפני שלושה חודשים קרסו המצוקים בהרצליה ובחוף פלמחים.

לכך אפשר להוסיף את קריסת המצוק בחוף גבעת אולגה בחדרה בתחילת השנה ואת קריסת המצוקים בחוף קיסריה ובבית ינאי. לפני שנתיים קרס המצוק בנתניה וקבר תחתיו צעיר שבילה בחוף. מהנדס העיר, פול ויטל, אינו מתרגש מכך. "יש מעט התמוטטויות של מצוקים, ואנחנו מצליחים להתמודד איתן", הוא אומר.

"נתניה איבדה 100 דונם"

רכס הכורכר הוא אחד הסממנים המוכרים ביותר של החוף בישראל, והוא נמתח לאורך 197 ק"מ. יש חופים שהרכס מגיע בהם לגובה של עשרות מטרים, ובנתניה הוא מגיע לגובה של 50 מטרים.

מה שגורם לקריסת המצוק הם גלי הים השוחקים את בסיס המצוק וסוחפים את החול המגן עליו וגם מי הגשמים. במאה השנים האחרונות הואץ תהליך הרס המצוק בגלל מעשי ידי אדם. גם התחממות כדור הארץ שמקורה בפליטת גזי חממה וגורמת לעלייה במפלס פני הים מחריפה את הרס המצוק. נוסף לכך, הבנייה של שוברי גלים לאורך החוף תורמת לכרסום ולהרס.

בשנים האחרונות קריסת המצוק זכתה להתייחסות ממשלתית.

מבקר המדינה, מיכה לינדנשטראוס, עסק באחד מדוחותיו האחרונים בקריסת המצוק, והממשלה מינתה צוות מקצועי שיגבש מדיניות בתחום. הצוות כתב בחוות דעתו כי קריסת המצוק בנתניה עלולה לפגוע במיצובה של העיר כעיר תיירות.

"הרס המצוק ומבני חוף קשורים כמו הטיילת בנתניה עלול לפגוע במידת המשיכה של העיר לתיירים. אלה עשויים להדיר רגליהם מאזורי חוף שיש להם תדמית מסוכנת", נכתב בדוח. הצוות המליץ להגן על המצוק באזורים מיושבים. בין היתר דובר על חיזוק המצוק והקמת שוברי גלים לאורך הים. ההערכות הכספיות של פעולות השימור הן כחצי מיליארד שקל.

מבקר המדינה קבע בדוח שלו כי בעקבות קריסת המצוק איבדה נתניה 100 דונם של חוף. הוא שיבח את העירייה על פעילותה לחיזוק המצוק, וקבע כי היא נערכה והכינה תוכנית אב לטיפול בבעיה.

לינדנשטראוס ציין עוד כי העירייה פעלה להגן על המצוק, הקימה שוברי גלים וקירות מאבן שסייעו להגן על הרכס. עם זאת, העיר המבקר כי העירייה אישרה את הקמת פרויקט שער העיר, המתנשא לגובה של 30 קומות על המצוק, בלי להביא בחשבון את ההשלכות של הקמת מבנה בסדר גודל כזה על הסביבה.

"הימנעותה של הוועדה המקומית משימוש בכלים התכנוניים שהחוק נתן בידה כדי למנוע קביעת עובדות בשטח בטרם יסתיים ההליך התכנוני אינה ראויה בנסיבות העניין", כתב לינדנשטראוס.

לפני חודש הגיע נושא המצוק לדיון בוועדת הערר של המועצה הארצית לתכנון ולבנייה של משרד הפנים. הוועדה דנה בערר שהגישו היזמים המקימים בית מלון לאורך המצוק, זאת לאחר שהוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה החליטה, בלחץ נציגי הארגונים הירוקים, להקפיא את הליכי אישור הבנייה עד סיום אישור התוכנית להגנה על המצוק.

ועדת הערר קיבלה את עמדתם של היזמים וציינה כי אין כל חשש להתיר את הבנייה ליד המצוק. חברי הוועדה קבעו בהחלטתם כי ההגנה על המצוק היא בעלת חשיבות לאומית. עם זאת, הם כתבו כי השתכנעו שבניית המלונות לא תפגע במצוק וכי לא נשקפת סכנה כלשהי למלונות בעתיד.

"קיימת סכנת נפשות מהמצוק"

בסוף השבוע שעבר קרס חלק מהמצוק. גלית כהן, סמנכ"לית המשרד להגנת הסביבה לענייני תכנון, שהייתה מעורכת תוכנית המדיניות הממשלתית לטיפול במצוק, אומרת השבוע כי נתניה נמצאת בראש סולם העדיפויות לטיפול ברכס. "הדרך להתמודד עם התמוטטות המצוק צריכה להיעשות בצורה משולבת", היא מסבירה.

"דרך אחת היא להקים מבנים ימיים כמו שוברי גלים כדי למנוע מהגלים להגיע למצוק. הדרך השנייה היא להגן על המצוק באמצעות צמחייה או באמצעים אחרים שימנעו את התפוררות הכורכר. הדרך השלישית היא טיפול בגג המצוק באמצעות ניקוז. נתניה צריכה להשתמש בכל האמצעים האלה כי בשטחה המצוק הגבוה ביותר בארץ, ויש לה הרבה קילומטרים של חוף שהיא צריכה לטפל בו".

לדברי כהן, התמוטטות המצוק היא תהליך טבעי המתרחש גם ללא מעורבות אנושית. "אמנם האדם האיץ את התופעה בנקודות מסוימות, אבל זו פעילות טבעית. עשינו עבודה רבה בהכנת התוכנית שלנו. יש במועצה הארצית הוראה להכין תוכנית מתאר כדי לאפשר הקמת הגנות בים".

האם קיימת סכנה לחיי אדם כתוצאה מקריסת המצוקים?

"בוודאי. כדי למנוע סכנת נפשות צריך למנוע מאנשים להגיע לשפת המצוק. ואת זה אפשר לעשות באמצעות שילוט. מי שמגיע למצוק, עלול להסתכן".

מהנדס העיר ויטל אומר כי קריסת מצוקים קיימת בכל הארץ ולא רק בנתניה. "אנחנו נוקטים את כל הפעולות על מנת למנוע את הקריסה. עובדה היא שאנחנו במקום הראשון בארץ בטיפול במצוקים.

פתרנו את כל הבעיה של הנגר העילי. נוסף על כך, הצבנו רשתות וקירות כדי למנוע התמוטטויות. במקומות רבים הצבנו קירות מגן על ראש המצוק. הכנו גם תוכנית אב למצוקים שהובילה אותנו לפיילוט הראשון בישראל לשוברי גלים. זו ההתערבות הימית שלנו".

אין חשש שדווקא הקמת שוברי הגלים יפגעו בחוף ובמצוק?

"יש מסקנה בדוח של משרד ראש הממשלה שממליץ להקים מבנים ימיים. עשינו תסקיר השפעה על הסביבה בתיאום עם הגופים הסביבתיים. כל המדינה מסתכלת על הפיילוט.

"אנחנו מבצעים את התסקיר בשיתוף מוסד אקדמי בהולנד כדי לחשב את כל ההשפעות של שוברי הגלים על תנועת החול והמשקעים בים. בנתניה לא מדברים בסיסמאות, אלא בהנדסה. אנחנו בראש הרשימה של הערים שיקבלו סיוע לטיפול במצוקים כולל שובר גלים".

קריסת המצוק לא תסכן את המלונות שאתם מתכננים לבנות לאורך המצוק?

"אין שום סכנה. עשינו בדיקה לטווח של 50 השנים הבאות, ואנחנו לא צופים שום בעיה. אנחנו נשקיע בתמיכה במצוק, שתאט את הנסיגה שלו. יש נסיגה של בין 10 ל-20 ס"מ בממוצע בשנה, וההתמוטטות מתרחשת בכל פעם במקום אחר.

"בימים אלה אנחנו מוציאים קבלן לשטח בתיאום הגופים הירוקים כדי לבדוק את כל המצוקים ולסלק גושים שעלולים ליפול. יש מעט התמוטטויות בנתניה. את הרוב אנחנו מצליחים ליישר בזמן. עשינו מעל ומעבר לכל מה שאדם סביר עושה בנוגע למצוקים".